

Anna Maria Ortiz a la vora de la font de la Caputxina

Fins arribada la democràcia municipal molts habitants del barri de Sant Jaume havien d'anar a buscar l'aigua a aquesta font

trempar i a saber-lo esmolar. Nosaltres cuidem molt aquestes dues parts del procés, i l'esmolat final encara el fem a mà, artesanalment».

A més del tradicional ganivet de Solsona, els sis empleats del taller també fabriquen ganivets originaris d'altres indrets de Catalunya i les Balears, i donen sortida a una extensíssima gamma de peces per a distints usos professionals.

La història d'una font

Quan van arribar a Solsona, molts andalusos van haver d'allotjar-se en les barraques dels pagesos, perquè no tenien altre lloc on ficar-se. Les barraques solien ser unes construccions molt simples que servien per protegir de la pluja el pagès i la mula que eren sorpresos per una tempesta, a mig camí de casa.

D'andalusos escampats per barraques del Vinyet n'hi va haver uns quants fins que una persona va edificar pisos per a ells. Els pisos eren simples, i estaven fets de qualsevol manera. Però eren pisos i tenien una finalitat concreta: oferir habitatge a aquells que no en tenien. El primer promotor de pisos per als immigrants va ser una dona, i aquella dona era coneguda per tothom amb el nom de la 'Caputxina'.

Uns quants andalusos van deixar les barraques i van anar a viure a la Caputxina. Per exemple, la Trini i els seus fills van deixar la barraca de cal Teixidor, sobre el Pont de la Canal i van anar a viure a un pis de la Caputxina, sense llum ni aigua corrent.

A mitja pujada de la carretera de Torà, una mica més avall del taller de ganivets de cal Pallarès, hi ha una font, i la gent de la Caputxina i de les Cases Barates en té molts records, d'aquesta font.

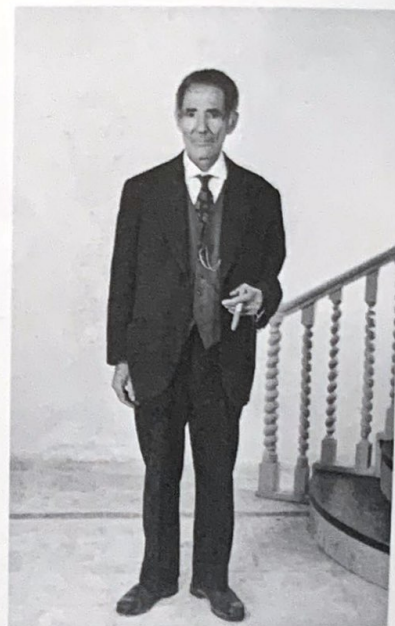
Cases de la Caputxina

Va ser un dels primers llocs on es van encabir els immigrants

Anna Maria Ortiz, de petita

Era el dia de la palma, i s'havia d'anar mudat

Avi matern d'Anna Ortiz

Aquest senyor era conegut amb el sobrenom de 'l'Alcalde'

Anna Maria Ortiz, per exemple, s'havia fet un fart d'anar a buscar aigua a la font. L'Anna Maria havia nascut a la Caputxina, en aquell indret de petits pisos mig embastats. Corrien els seixanta, ella era una nena i havia de fer cua a la font perquè a casa seva no tenien aigua corrent.

Anna Maria és filla d'emigrants que van arribar a Solsona procedents de la província de Granada.

«La Caputxina anava des de la font fins a

l'antic camp de futbol—conta l'Anna Maria per damunt dels cants d'un ocell engabiats—. Per allí hi havia unes cases que en dèiem el Túnel, i unes altres que en dèiem la Carrera. El pitjor lloc per a viure era la Carrera, un precari bloc de pisos fet amb quatre totxos. La gent que anava a viure a les Cases Barates, en canvi, eren més ben mirats».

A l'avi matern de l'Anna li deien 'l'Alcalde', perquè feia el posat del senyoret, i anava amb un barret i un bastó. I és que l'home perta-

La família d'Anna Maria Ortiz

El seu marit, Celestí Colell, i els seus tres fills, a la seva nova casa de darrera l'Institut

nyia a una família que havia tingut diners.

Aquest avi es va posar a vendre al mercat de Solsona, de primer roba i després, fruita. Tots els vuit fills d'aquest senyor van passar per Solsona, per bé que finalment només se n'hi van quedar quatre.

L'àvia paterna de l'Anna era la Trini. La Trini que hem dit, precisament. I a més d'Eduardo Ortiz (pare de l'Anna Maria), la Trini era mare del Narciso (que ha fet de maquinista al cinema Espanya), i del Fernando (conegut treballador de l'Ajuntament). Després de viure a la barraca de cal Teixidor, i a la Caputxina, la Trini va ser un personatge molt popular al carrer Llobera, on va viure fins a la seva mort. La Trini anava pel carrer amb un tupí de llet i una corrua de gats la seguia perquè ella els defensava i els donava menjar.

La iaia Trini va tenir sis fills, cinc dels quals van passar per Solsona, però no tots s'hi van quedar.

Té gruix la història dels avis i dels pares de l'Anna Maria. I la seva pròpia, també.

L'Anna Maria admet que de petita va arri-

bar a passar gana. Essent la gran de quatre germans, li tocava sovint de donar el biberó al més petit. Se suposa que ella, amb tres anys, donava la llet al nadó, però el nadó plorava, i com que plorava, la mare s'ho va mirar millor i es va adonar que la nena es bevia la llet del seu germà.

L'arribada dels pares a Solsona no va ser fàcil. Com va succeir a d'altres andalusos, la primera feina del pare va venir de l'alcalde d'aquella època, Josep Serra i Forn. Després de feinejar a les finques del Serra, el pare de l'Anna va treballar a la serradora Sarri, i a una casa de Su.

Finalment, però, els pares de l'Anna Maria van obrir la primera botiga de queviures a la zona de la Caputxina, a tocar de la tanca de l'antic camp de futbol. Amb l'establiment del Manolo (on ara hi ha el Cantàbric) i dels López (al carrer Castell), aquesta botiga devia ser de les comptades que oferia productes típics d'Andalusia.

De primer, els Ortiz compraven mercaderia a cal Coll i després la revenien al barri de Sant Jaume. Aviat la mare de l'Anna va treure's el carnet (dona amb empena, va ser de les primeres de Solsona que ho va fer), i així la família va poder anar a Manresa a comprar més material. La mare de l'Anna, que de jove havia servit al bar Jalmar i a cal Madoixa, era coneguda a Solsona amb el nom de Lolita Salcedo.

Al cap d'un parell d'anys, els Ortiz-Salcedo van ampliar el negoci. Es van posar a vendre embotits típics d'Andalusia, com és ara el xoriço o la botifarra (*morcilla*) de ceba. I això volia dir que havien de matar un porc cada dijous; però és clar, les dones dels andalusos escampats pel poble van començar a pujar fins a les Cases Barates i llavors van haver de matar dos i tres porcs a la setmana.

A la botiga es va arribar a vendre el producte de quatre porcs morts cada setmana, i al magatzem va arribar a haver-hi 400 pernills penjats. El tragí no s'aturava, i el treball s'intensificava.

Des dels sis anys fins als quinze, l'Anna Maria va treballar de valent a la botiga. A ella li tocava netejar-ho tot. Els dimecres ajudava a pelar tres sacs de ceba, i sortia abans de col·legi per anar a treure número de matança a l'escorxador. Dijous a primera hora arribava el porc, i llavors ella ajudava a descarnar l'animal i a fer les botifarres i els xoriços. Els divendres i els dissabtes els pares marxaven carregats per vendre embotit entre els immigrants de la zona conurbana de Barcelona. I llavors,

Anna Maria Ortiz amb la seva iaia Trini
La Trini, que va ser un personatge molt popular, era la mare del Fernando, el Narciso i l'Eduardo

Els pares de l'Anna Maria
La Lolita Salcedo, l'Eduardo Ortiz, amb la mateixa Anna Maria, de petita

l'Anna Maria es cuidava de dirigir la botiga. Es quedava a vigilar els germans i el negoci fins que els pares tornaven diumenge o dilluns.

Havia de netejar la casa i la botiga, havia de controlar els menuts. I fent això, l'Anna havia d'anar a la font amb una carreta plena de búrnies, i havia de fer cua, i havia d'arribar fins al Pont de la Canal perquè li feia vergonya de rentar la roba als safarejos del Camp.

L'Anna Maria anava a monges i se sentia molt estimada per la *madre* Narcisa, a qui ella s'estimava molt, també. Un dia la *madre* Narcisa va cridar els pares de l'Anna Maria per recriminar-los que la nena faltés tant a classe. «El primer és la feina», diu que va respondre el pare, i el primer va ser la feina. L'Anna Maria va deixar el col·legi.

«Era l'època en què les castellanques entràvem per una porta diferent de les catalanes», recorda l'Anna Maria sense recança. Les castellanques i les pobres entraven per la porteta de la porteria de dalt. «Les aules també eren separades, i a l'hora del pati no ens barrejàvem».

«Un any em van posar amb les catalanes, i no parava de sentir que si xarnega i... vaig dir a la *madre* que no aguantava i li vaig demanar que em canviés una altra vegada de classe. Volia tornar a la classe de les nenes castellanques».

A monges feien la festa de la clavellineta, i

aquesta festa devia enxampar l'Anna Maria en plena aula de catalanes. «Demà farem cine de 'El gordo i el flaco', i porteu caramels i regals perquè vindran unes gitanetes i vosaltres els donareu els obsequis», va dir la mestra.

L'Anna Maria ho recorda amb claredat: «jo, il·lusionada, vaig portar regalets i un sífó ple d'anissos, però així que arribo m'agafa una noia i em comença a donar coses. Em va donar Coca-cola i me'n va fer beure, tot i que a mi no m'agradava, i llavors em vaig adonar que jo era una gitaneta, que les castellanques érem les gitanetes...».

Ara torna a cantar l'ocell del menjador. El fill petit de l'Anna arriba amb els patins sota el braç i enceta una capsa de bombons. Ara la família viu rera l'Institut, però fins fa poc vivia al carreró de Sant Ignasi..., al barri de Sant Llorenç, Regata, Sant Salvador, Santa Llúcia... I en aquest barri viuen uns quants magribins que han arribat aquí –igual que van fer-ho els andalusos– per alimentar els seus fills.

La botiga dels Ortiz va créixer, i va ser necessari traslladar-la a un nou local de la mateixa zona de la Caputxina, a prop de la font. Un dia, però, els pares van decidir traslladar-se a Montmeló, i amb quatre dies van fer les maletes, van tancar la botiga i van marxar amb els fills.

Dalt: el cine París, a la carretera de Torà
Hi ha hagut pel·lícules sonades, com és ara 'La ciutat cremada' o bé 'E.T.', que han arribat amb cua incorporada.
Sota: la casa on hi ha cal Paco i la fleca de cal Camps

L'Anna Maria va treballar a una fàbrica de pell i a una altra de flams Royal i a una altra de Nocilla (omplia els vasos de crema de cacau), però la noia s'enyorava. Sovint tornava a Solsona, i a Solsona va conèixer el Celestí. I ja en parlarem més endavant, del Celestí, perquè ara retornem al passeig per la carretera de Torà avall, i passem per davant del cinema París.

La cua incorporada

Que segons l'hora i el dia, podria ser molt bé que davant del cine París ens trobéssim el pas entorpit per una processó de gent. Podria ser, per què no, que al cine París es projectés el darrer èxit cinematogràfic de la temporada, una d'aquelles pel·lícules com 'E.T.' o 'La ciutat

cremada' que arriben amb cua incorporada. És clar que, si la pel·lícula no porta cua, a les immediacions del cine París hi trobarem almenys els amants del cel.luloide que guipen la darre- ra virgueria del *Dolby Stereo* (que tenim aquí i que no tenen a les sales manresanes), i hi trobarem també els adolescents d'acne i els fidels solters de les files endarrerides.

Endavant, cap al Camp, és ben probable que trobem la botiga de cal Paco oberta, ni que sigui diumenge. Fins i tot essent diumenge és probable que un hostaler de pagès ompli el cotxe amb fato que enretira de l'establiment després d'haver cantat una llarga llista i després que el Paco, impertèrrit, hagi parat l'oïda. I és que no hi ha res a fer. Em sembla que a cal Paco tenen de tot, i com que això se sap, l'hostaler de pagès gosa demanar fins i tot les llon-